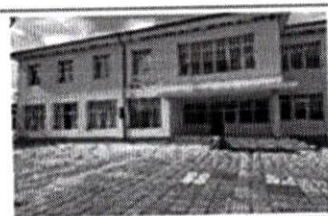




**ОБЕДИНЕНО
УЧИЛИЩЕ
СВ. ИВАН РИЛСКИ**

село Червенци
община Вълчи дол, област Варна
тел.: 0877765539
e-mail: info-400119@edu.mon.bg
ou_iv.rilski@abv.bg



Утвърдил:

ДИРЕКТОР /Я. Неделчев/



МЕХАНИЗЪМ

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ

в ОБУ "СВ. ИВ. РИЛСКИ" – с. Червенци

Разработен, съгласно Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката и приет на заседание на ПС с протокол № 1/15.09.2023 г. и утвърден със Заповед № РД07-106/15.09.2023 г. на директора.

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО СРЕД УЧЕНИЦИТЕ

Тормозът в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават.

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определенията имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредновъздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото”.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Проявите на тормоз в училище най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Виртуален тормоз - обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи; разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз, е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане по мобилен телефон – например детето става мълчаливо и боязливо.

Конкретни примери, както и разграничаването на нивата на различните форми на тормоз с оглед причиняване на различна по степен вреда, са представени в Таблица 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие.

Следователно усилията за справяне с насилието от деца над деца в училище трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

Разпознаването на **физическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например физическо възпитание и спорт;

Разпознаването на **психическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;

- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сресва косата си);
- психосоматични симптоми.

Разпознаването на **сексуалното насилие** включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

II. УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ОБУ „Св. Иван Рилски“- с. Червенци

Училищната политика е съобразена с Наредбата за приобщаващо образование, Етичния кодекс, Програмата за превенция и намаляване на застрашените от отпадане ученици.

Училищната политика се реализира на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

1. ДЕЙНОСТИ НА РАВНИЩЕ УЧИЛИЩЕ

1.1. ПРЕВЕНЦИЯ

- ✓ Създаване със заповед на директора на училищен координационен съвет, който да планира, проследява и координира усилията за справяне с насилието и тормоза.
- ✓ Изготвяне от училищния координационен съвет на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза.
- ✓ Актуализиране на ПДУ в началото на учебната година след обсъждане.
- ✓ Запознаване на учениците с ПДУ в първия за учебната година час на класа и изготвяне на правила за взаимоотношения в паралелките.
- ✓ Запознаване на родителите с ПДУ на първата за учебната година родителска среща и набелязване на съвместни действия за спазване на реда и дисциплината в училище.
- ✓ Запознаване на училищната общност с определението, проявленията и последиците от насилието и тормоза.
- ✓ Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.
- ✓ Планиране на квалификационна дейност на учителите, ориентирана към темата.
- ✓ Оптимално използване на училищната библиотека.
- ✓ Оптимизиране на работата на Ученическия съвет и отправяне на послания от деца към деца.
- ✓ Пряко участие във възпитателната работа на директора на училището – гостуване в часове на паралелките, беседи на живо.

1.2. ИНТЕРВЕНЦИЯ

Интервенцията на равнище училище включва воденето на училищен дневник, иницииране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

✓ Водене на училищен дневник със случаи.

В дневника със случаи се документират единствено ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво според приетата класификация, при които е необходима и намесатана координационния съвет. Същият извършва анализ и оценка на риска от продължаванена насилието и тормоза, дава становище за индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисъла на ЗЗД и ЗПУО. Дневникът се съхранява от председателя на координационния съвет.

✓ Процедура за откриване и работа по случай

При предприемане на индивидуална работа по случай с ученик на базата на направения анализ, координирането на работата се осъществява от училищните. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия (Вж. ПРИЛОЖЕНИЕ).

✓ Насочване на случай към външни служби.

При установяване на случай на тормоз от второ и трето ниво, както и по преценка при случай от второ ниво, незабавно се уведомява директора на училището, който уведомява съответния отдел „Закрила на детето” по местоживеене, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

2. ДЕЙНОСТИ НА НИВО КЛАС/КЛАСНА СТАЯ

2.1. Провеждане на дейности насочени към превенция на училищния тормоз в часа на класа, както и по учебни предмети.

2.2. Провеждане на беседи с родители с оглед постигане на единен подход в интерес на учениците.

2.4 Провеждане на беседи с представител на ДПС към ПУ гр. Вълчи дол

2.5. Изработване на общи правила на поведение във всяка паралелка.

3. ПАРТНЬОРСТВО С РОДИТЕЛИТЕ

3.1 Провеждане на тематична родителска среща за запознаване с училищната политика по превенция на насилието и тормоза.

3.2. Съвместна работа с Училищното настоятелство.

4. ДЕЙНОСТИ НА НИВО ОБЩНОСТ

4.1. Класните ръководители съдействат на УКБППМН за подобряване на комуникацията и взаимодействието между училищната и родителската общности; за издирване и

привличане на родители, които да подпомагат дейностите на ниво клас и училище, в посока организиране на подходящи училищни инициативи.

4.2. Осъществяване на партньорства с външни за училището организации, служби и специалисти:

- Дирекция "Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето“ ;
- Местна комисия за БППМН ;
- МВР – Детска педагогическа стая.

III. МЕРКИ ПРИ КРИЗИСНИ СИТУАЦИИ

1. УКС заседава най-малко два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултатите от дейността си. При необходимост се свиква извънредно.

2. При наличие на писмен или устен сигнал, УКС се събира в рамките на 24 часа в работните дни.

3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява директора на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РУО и Отдел ”Закрила на детето” по местоживее на детето, в ПУ на МВР и до Инспектор ДПС.

4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие, УКС съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

5. Всеки, който работи в училище и има съмнение или информация за дете в риск може да подаде сигнал към ОЗД по местоживее на детето. Когато сигналът се отнася за дете в риск той може да бъде проучен от социалния работник, дори да е подаден анонимно.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ТАБЛИЦА 1. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

| Ниво на тормоз | Отговор на училището | Документиране | Последователност на процедурите за интервенция |
|---|---|--|---|
| <p>ПЪРВО НИВО - НИСКО НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на физически тормоз са например: леко удряне, бутане, шипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост. • Форми на вербален тормоз са например: подмятания, подиправки, унижения, заплахи, обиди, нецензурни/неприлични коментари; • Форми на психически тормоз са например: омаловажаване, клокарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, измисляне на прякори. • Форми на социален тормоз са например: подмятане на коментари, подиграване, изключване от групови или съвместни | <p>На първо ниво, по правило, действията се предприемат автономно от класен ръководител или учител заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас.</p> <p>При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват.</p> <p>По изключение, ако насилственото поведение се повтаря, педагогическата работа не дава резултат, последствията са по-сериозни, ако се касае за насилне от страна на група към индивид</p> | <p>Ситуациите от първо ниво не се регистрират.</p> | <p>1)Верифициран на подозрение или откриване на ситуация на тормоз–подробно информиран за случилото се от всички участници.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.</p> <p>3) Уведомяване на родител</p> <p>4) Консултации предприемане на индивидуални разговори с участниците.</p> |

| | | | |
|--|--|--|---|
| <p>дейности, фаворитизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на сексуален тормоз са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. • Форми на кибертормоз са например: обидни обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.) | <p>или ако едно и също дете или ученик бива тормозено нееднократно в ситуации, класифицирани като първо ниво, тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три.</p> | | <p>5) Мерки и действия от страна на класен ръководител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите.</p> <p>6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p> |
| <p>Ниво на тормоз</p> <p>ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДЦИИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечий | <p>Отговор на училището</p> <p>На второ ниво, по правило, действията се предприемат от класен ръководител заедно с представител на координационния свят и директор и задължително участие на родител.</p> | <p>Документиране</p> <p>Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации на тормоз и се предприема работа по случай.</p> | <p>Последователност на процедурите за интервенция</p> <p>1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.</p> |

| | | | |
|---|---|--|--|
| <p>собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на вербален тормоз са например: подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; • Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация. • Форми на социален тормоз са например: интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. • Форми на сексуален тормоз са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. • Форми на кибертормоз са например: непокисано заснемане и разпространяване на | <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да се обърне към отделите за закрила на детето.</p> <p>Координационният съвет прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случай.</p> | <p>Възстановяване на щети при наличие на такива.</p> | <p>3) Уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията при ситуации с по-сериозни последици по преценка на класния ръководител заедно с директора. Уведомяването е задължително и незабавно, когато се отнася до случаи на сексуален тормоз, проявяващи се в подтикване или принуждаване към сексуални действия.</p> <p>4) Уведомяване на родител.</p> <p>5) Консултации.</p> <p>6) Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуацията от регистъра и предприемане на индивидуална работа по случай с ученик в риск от</p> |
|---|---|--|--|

| | | | |
|--|---|---|--|
| <p>снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение.</p> | | | <p>тормоз и разписване на индивидуална програма. 7) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p> |
| <p>Ниво на тормоз</p> <p>ТРЕТО НИВО – ЗЛОУПОТРЕБА СЪС СИЛА, КАКТО И ПРИ ЕКСТРЕМНИ СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ИЛИ ЗА ТЕПЕСНИЯ ИНТЕГРИТЕТ, ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на физически тормоз са например: сбиване, заддушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намущкване с остър предмет, провеждане от прозорец или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. | <p>Отговор на училището</p> <p>На трето ниво, по правило, уведомяването на ОЗД и/или органите на полицията става незабавно от служителя на училището, идентифицирал тормоза.</p> <p>Действията на ниво училище се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако</p> | <p>Документиране</p> <p>Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие,</p> | <p>Последователност на процедурите за интервенция</p> <p>1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> |

| | | | |
|---|--|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Форми на вербален тормоз са например: закани, заплахи, обиди, клетви, които накарняват сериозно достойнството, публично унижение и др.; | <p>присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделите за закрила на детето и/или полицията.</p> | <p>както и се иницират процедурите в съответствие със закона.</p> | <p>4) Консултации- приемане на индивидуални разговори с участниците.</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> • Форми на психически тормоз са например: сплъщване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психотропни вещества, включване в деструктивни групи и организации. | <p>Отговорът на училището може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и полицията, ОЗД и община по силата на координационния механизъм; съставяне на Протокол за тормоз и възстановяване на щетата;</p> | <p>Ако друга организация или услугата е въвлечена в работата с ученика, училището установява връзка с тези организации или услуги и хармонизира дейностите.</p> | <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> • Форми на социален тормоз са например: заплахи, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последниците от които нараняват други. • Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. | <p>на координативния механизъм; съставяне на Протокол за тормоз и възстановяване на щетата; включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността.</p> | <p>6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p> | <p>на предприетите мерки и действия.</p> |

| | | | |
|---|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • Форми на кибертормоз са например: повторно действие на непонискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение, заснемане на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки на детска порнография. | | | |
|---|--|--|--|